etiamſi pluries facta ſit, vltimaque morte illius confirmatur. 593.nu.1

Eligendi facultas ſi directa non ſit in tempus mortis, ſed conceſſa ſit, vel ſimpliciter, vel exprimendo, quod fieri poſſit in vita, aut in morte, tunc ſi ea facultas competat ex cōtractu, eligens variare ac reuocare electionem poteſt ante traditionem rei: elector ſecus poſt traditionem. 593.num.3

Eligendi eadem facultas ſi ex vltima voluntate competat, & electio facta etiam ſit vltima voluntate, reuocari, & variari poteſt. Si vero diſpoſitione inter viuos ſit facta, reuocari non poteſt. ibid.nu.4

Electio quocunque modo ſemel facta, ſi effectum non ſortiatur, poteſt elector iterum eligere. Niſi id ſit propter defectum electi cognitum electori tēpore electionis (quòd non præſumitur) tunc enim in pœnam priuatur iure eligendi pro ea vice. ibid.nu.5

Elector, cui commiſſum eſt, vt ad fideicommiſſum familiæ relictum eligat, quē de familia voluerit, ſi diſcedat nemine electo, omnes vniuerſim de familia in eo ſuccedunt. Non idē eſt de maioratu, ſed ſuccedit ſolus primo genitus proximior in gradu, etiam quoad totam commoditatem. 593.nu.6

Elector ad maioratum, aut ad fideicommiſſum, adueniente tempore deuolutionis illius, eligere tenetur ſtatim ac fuerit requiſitus. 593.nu.7

Electio ſi relicta ſit in electoris volūtate, vt eligat, quem voluerit, inualida eſt, ſi eligat incapacem, aut affectū qualitate, qua affectos excludit inſtitutor. Secus ſi eligat aliter indignum. 594.num.1

Electio ad maioratum ſi alicui ſit conceſſa libera ex filijs ac filiabus, valida eſt electio minoris natu, etiam fœminæ, prætermiſſo maſculo primogenito digniori. 594.nume.2

Eligendi ad maioratum ſi inſtitutor liberam facultatem alicui conceßit, in quo euentu eligere poterit inimicum inſtitutoris, & in quibus non. 594.nu.4

Eligendi pauperes ad eleemoſynam, quam relinquit, ſi quis liberam alicui facultatem concedat, valida eſt electio inimici relinquentis eam eleemoſynam. ibidem nume. 5

Electio indigni non redditur nulla ex eo, quod facta ſit ex odio digni, quando, ſecluſo eo odio, non eſſet nulla. ibidem nume.6

Electio eadem indigni non redditur ex eo nulla, quod facta ſit pretio, ſed annullanda in pœnam, applicando fiſco pretium. ibid.num.7

Electio indigni eſſet nulla, ſi, qui liberam facultatem eligendi, quem vellet, obtinuit, fraudibus illam obtinuiſſet, ſecurum reddendo concedentem, ſe electurum dignum, aut digniſſimum. ibid.num.8

Electio quando concedenda ſit commiſſa, non in voluntatem, ſed in arbitrium electoris. 595.nu.1

Electio ſi in arbitrium electoris ſit commiſſa, & is eligat indignum, prætermiſſo digno, retractanda eſt, eligenduſque eſt dignus: ſi vero eligat dignum, prætermiſſo digniori, retractari non poteſt. 595.nu.2

Electio vt fiat digni, aut dignioris qualiter quis iudicandus ſit dignus aut cæteris dignior comparatione rei, ad quam fit electio. 595.nu.3

Eligens, vt inſtituat maioratum de bonis, de quibus iuxta præſcriptum legum poteſt ita diſponere, dignum, prætermiſſo digniori ac maiori natu, etiamſi is maioratus iuriſdictionem in alios habeat, non peccat. Idem de ſimiliter meliorante, aut inſtituente fideicommiſſum. 595.num.4

Eligendi ad maioratum, ad meliorationem, vel fideicommiſſum, habens liberam facultatem: ſi eligat indignum, idem fere eſt dicendum, quod de inſtitutore ipſo, qui eodem modo diſponeret, eſt dictum: quamuis grauius peccaret. Quando autem inſtitutor, fiſus de illo quòd eligeret digniorem, eam liberam facultatem illi reliquiſſet, in conſcientiæ foro idem eſſet cenſendum, ac ſi in ipſius arbitrium eam electionem reliquiſſet. ibid.num.6

Electio ſi in arbitrium alicuius ſit commiſſa, tenetur is in conſcientiæ foro eligere digniorem, & tenetur ad reſtitutionem digniori. In foro tamen exteriori ſuſtinebitur electio minus digni, non vero indigni. Et minus dignus ad nullam reſtitutionem tenetur digniori, etiam in foro conſcientiæ. ibid.nu.7

Eligere poteſt ſeruus pœnæ ad maioratum, & ad fideicommiſſum, & ad alia, ad quæ electio in facto conſiſtit. 592.nu.15

Eleemoſyna.

Eleemoſyna in quo ſenſu ſit præſidium maximum contra peccata, & ad vitā æternā conſequendam. 716.nu. 6

Eleemoſyna quando ab vno fit per alium, quod inſtrumē tū, per quod fit, in peccato ſit lethali, nō impedit, quod ſatisfactoria ei ſit qui illam fieri præcepit. 747.nu.2

Eleemoſyna ſine reſtitutione ac pœnitentia, quando alienum detinetur, ad ſalutem non ſufficit. 716.nu.5

Emptor.

Emere, quæ præſumuntur furtiua, præſertim furto domeſtico, ſub quibus pœnis probibitum. 686.nu.8

Emens aut aliter poſſidere incipiens cum dubio, an res ſit aliena, ſi poſtea comperiatur aliena fuiſſe, ad totam reſtitutionem proxime dictam tenetur. Niſi animo id examinandi, ac reſtituendi illam acciperet. Nam tunc minus reſtituere teneretur. Si comperiatur non fuiſſe alienam ad nullam reſtitutionem tenetur. Si facta diligentia, maneat res dubia pro quantitate dubij eſt pars reſtituenda. Quando dubitatur, ad quos ex multis pertineat, qualiter reſtitutio ſit facienda. 723.n.3

Emens, aut accipiens, à mancipijs, à famulis, à filijsfamilias, & ab alijs ſuſpectis, an res ſit ipſorum, vel de mandato aut permißu dominorum illam alienent, quouſque iudicandi ſint, aut non ſint, tenere reſtituere. 723. nume. 8

Emens à latrone bona fide rem, quam poſtea ſcit eſſe alienam, reddere poteſt latroni, vt recuperet ſuum pretiū, aut vt conſulat honori ac famæ latronis, quando id fieri poteſt ſine periculo detrimenti alicuius talis domini. 722. num.1

Emptio vnius rei exiſtimatæ alia, aut rei vitioſæ, quando vitium cauſam dedit contractui, cur nihilominus ſit nulla, venditorque non comparet dominium pretij. 721.num.9

Emptio rei alienæ valida eſt, & emptor transfert dominium pretij in venditorem, licet non comparet dominium rei emptæ. Tenetur vero ei venditor de euictione. Quod ſi emptor eam rem conſumpſit, aut alienauit, vel in poteſtate illius perit, ad nihil tenetur ei venditor. 721.num.8

Emptor quando idem rem reſtitueret furi, vt recuperaret ſuum pretium, credens abſque dubio id ſibi licere, ad nullam reſtitutionem omnino tenetur. 722. nume. 3.

Em-

Emptor idem de iuſtitia, & cum reſtituendi onere, tenetur illam reddere domino, nihil impediente, quod pretium amittat, quando, ſi illam reddat furi, amittat illam dominus, aut periculum eſt ne illam amittat. 722. nume.2

Emptor rei alienæ, ſi illam vendat maiori pretio, quam illam emerit, non tenetur reſtituere incrementum illud dominio rei, eo quod non ſit fructus rei, ſed ſuæ induſtriæ. 721.nu.10

Emptor tamen & venditor ob moram iniuſtam tradendi mercem, aut pretium, non tenetur ad lucrum ceſſans, aut damnum emergens extrinſeca, ſed ſolum ad intrinſeca: tenentur tamen ad fructus ex re empta, aut vendita, perceptis, & qui percipi potuerunt tempore moræ. 724.nu.3

Emphyteuſis.

Emphyteuſis quæ ob delictum emphyteutæ non confiſcetur, & quomodo commoditas ad fiſcum pertineat. 656.num.3

Emphyteuſibus in Luſitanis, ſiue deriuatæ ſint à corona Regni, ſiue non, ſi ad vnum indiuiſæ deuenire debeant, qualiter ſuccedatur, & quis cui præferatur. 633. nume.5

Emphyteuta, qui ad emphyteuſin nominare poteſt, licet non poſſit imponere grauamen rei emphyteuticæ, pro beneficio tamen nominationis ad illam, accipere emolumentum poteſt. 592.nu.8

Emphyteuticæ rei fructus, emphyteuſi finita & conſolidata cum proprietate, quouſque ad proprietarium pertineant. Reuoluta vero emphyteuſi ad alium emphyteutam, quouſque ad nouum emphyteutam attineant. 635.num.4

Emphyteuticis in bonis, hoc eſt quoad dominium vtile iure emphyteutico poſſeſſis, eſto deriuata ſint à corona Regni, & eſto corona Regni dominium habeat directum, locum non habet lex mentalis Luſitana, ſed perinde in eis ſucceditur, atque in alijs bonis emphyteuticis. 633.num.4

Error.

Error exiſtimantium Reſtitutionem neceſſariam non eſſe ad ſalutem. 716.num.1

Excommunicatio.

Excommunicatio incurritur pro furto ſi ſacrilegium ſit cum effractione loci ſacri. 694.nu.1

Excommunicatio de cęna Domini incurritur ob furtum regulariter commißum circa res naufragij, ſi occupentur animo eas ſibi retinendi. 694.nu.6

Excommunicatio vt furtum intra tātum tempus reſtituatur, aut aliud ſimile fiat, ad quod occultus peccator tenetur, & vt qui id ſcit, illud intra id tēpus detegat, ortū habet à correctione media inter fraternam ſeu paternā ac iudicialem, & quid præcedere ante eam denunciationem debeat. 692.nu.1

Excommunicatio ſi feratur, vt aliquid intra tantum tempus reſtituatur, non ligat præceptum ac excommunicatio eum, qui illud in recompenſationem licitam occulte accepit. Et quando idem erit dicendum, etiamſi compenſatio facta ſit cum peccato. 692.num.2

Excommunicationem an incurrat accipiēs aliquid de naufragio, quæ niſi ipſe eriperet, ſtatim erant peritura. 694.num.7

Excommunicationem de cęna Domini, non incurret ſimplex, qui licere ſibi arbitraretur aliquid de naufragio vſurpare. 694.nu.8

Excommunicationem an incurrant recipientes Turcas, aut alios infideles piratas. 694.nu.5

Excommunicationem non incurrunt receptatores piratarum neceßitate ad euadendum grauia mala. 694.numero 4.

Excommunicati non ſunt ipſo iure incendiarij, ſed ſub excommunicatione ferendæ ſententiæ inhibitum eſt id crimen. Et num id intelligatur de ſolis incendiarijs loci ſacri. 694.num.2

Exemplum.

Exemplis explicatur, quouſque quis Reſtituere teneatur, aut non teneatur, ex re, quam bona fide conſumpſit, aut qua eſt vſus, & quo vſque cenſeatur factus inde locupletior, aut non cenſeatur, vt id reſtituere teneatur, in quo, in puncto ſcientiæ, ſe inuenit locupletiorem. 720. nume.1.

Exemptio.

Exemptio à tributorum ſolutione licet vendi aliquando licitè poſſit, quin & iura tributorum, grauarique cenſibus poſſint, raro tamen, & ex vrgenti valde cauſa id fieri debet. 673.nu.2

Exequutor.

Exequutor quouſque ante alios reſtituere teneatur. 737. nume.4

Expenſa.

Expenſas quouſque detrahere poßint poſſeſſor malę fidei in conſcientiæ foro ante latam ſententiam de valore rei reſtituendæ. 725.nu.13

F

Facultas.

FAcultas obtenta à Rege ad inſtituendum vnum maioratum, non ſe extendit ad inſtituendos. 591. nu.2

Facultate regia ſi inſtitutus ſit vnus maioratus, & petatur ac obtineatur alia ad inſtituendum alium, ſurreptitia erit ſecunda, niſi ſit expreſſum, obtentum fuiſſe illā aliam. 591.nu.5

Facultas ſi petatur ad inſtituendum alium maioratū, poſt vnum inſtitutum ex tertio & quinto, ſurreptitia eſt, niſi exprimatur inſtitutum eſſe illum alium maioratū. ibid.num.6.

Facultatem regiam habens ad inſtituendum vnum maioratum, non poteſt inſtituere alium ex tertio & quinto, ſi vterque quantitatem tertij & quinti excedat. 591. nume.9

Facultatem qui à Rege habet inſtituendi duos maioratus, regulariter inſtituere poteſt vnum ſolum. 591.nu.10

Facultatem qui habet inſtituendi maioratum, ſubſtitutiones & nominationes ad eum efficiendo, quas voluerit, committere poterit vltimo poßeßori aut vltimis poßeßoribus, vt eligant, quem voluerint. 592.nu.3

Facultas vt res maioratus certo pretio vendatur alicui certæ perſonæ, ſi non intuitu eius perſonæ facta ſit, ſed in commodum maioratus ac ſucceſſorum in illo, vendi ex eadem facultate poteſt alij in æquale aut in maius commodum maioratus. 652. num.3

Facultas alienandi bona maioratus, ſi conceſſa ſit poſſeſſori, tunc non tranſit ad ſucceſſores: ſecus ſi ſucceſſoribus ſit conceſſa. 652.nu.5

Facultatem habens ab inſtitutore maioratus, eligendi ad maioratum quemcunque conſanguineum inſtitutoris, etiam ſpurium, eligere non poteſt filium ſpurium inſtitutoris, quia talis filius acciperet eum maioratum à

ſuo

ſuo patre: Eligere tamen poterit filium ipſiuſmet electoris: modo capax ſit id accipiendi ab inſtitutore. 592.num.4

Facultate regia exiſtente cum eadem clauſula tacita aut expreſſa, vt obligari poſſint bona maioratus, poſt ea fieri non poteſt exequutio in bonis maioratus, niſi facta fuerit prius exequutio in bonis liberis poſſeſſoris maioratus, etiam quæ accreuerint vſque ad id momẽtum. 653.num.4

Falſa moneta.

Falſa moneta ſi in domo aliqua cudatur, amittit eam dominus fiſco, etiam ſi id ignorauerit. Et quando illam non amittat. 702.num.3

Falſa moneta vt cudatur, qui ſcienter cooperatur, aut domum, in qua cudatur, adminiſtrãt, eiſdem omnibus ſubiacent pœnis. Excipitur impubes, qui pubertati non eſt proximus, is quippe nullam pœnam incurrit. 702. nume. 2

Falſæ monetæ de crimine accuſans, proemio afficitur, ſi id probetur. Et eſto id non probet, de calumnia non tenetur. 702.nu.7

Falſam monetam cudens detrahendo de pondere, aut de puritate metalli, vel illam tondens, radens, aut tingens lethaliter peccat, & ad quam ac qualem reſtitutionem teneatur. 702.nu.11

Falſam monetam cudens, etiam iuſti ponderis ac materiæ, lethaliter peccat, principique reſtituere tenetur emolumentum, quo illum iniuſtè priuauit, & priuatis, ſi quod damnum inde etiam eis prouenit. 702. numero 10

Falſam cudere monetam agreſſus, ſi ante cuneum adhibitum pęnitentia ductus ceſſauit, non punitur. Et qua pęna puniatur, ſi non deſtitit pęnitentia ductus. 702.num.6

Falſam monetam ſcienter expendens, quibus ſubiaceat pœnis iure communi & huius regni. 702.nu.9

Falſam monetam qui ignoranter aut ſcienter expendit, quouſque, & quo modo reſtituere teneatur. 702.numero 12

Falſam monetam cudere dicitur, qui ſine principis facultate eam cudit, licet legitimam alioquin eam cudat. Et qui non legitimi ponderis, aut non legitimi metalli eam cudit: Bona illius confiſcantur, & extrangulatus crematur. Appellatio ei non admittitur. Neque extrahenti illum de carcere, qui mortis pœnam incurrit. 702. nu. 1

Falſam monetam cudentem loco recognoſcentis ſuperiorem, qui tamen ius habet monetam cudendi, quam pœnam incurrat. 702. nu.5

Falſam monetam qui cudit in prouincia, in qua non expẽditur, vt eam in aliam, in qua expenditur, transferat, deprehenſus in prouincia, in qua illam cudit, ſolum punitur pœna arbitraria: deprehenſus vero in prouincia, in quam illam tranſportat, punitur ordinaria pœna. 702.nu.4

Falſificans monetas, eas tondendo, radendo, aut tingendo, quas pœnas de iure communi, & huius regni incurrat. 702.num.8

Falſum.

Falſi crimen incurrunt, qui ſcienter falſis menſuris aut ponderibus vtuntur. Et multa quæ circa menſuras ac pondera ſtatuta ſunt in hoc regno, ac circa metiendi modum, ad quam reſtitutionem hi omnes teneantur. 701.num.10

Falſi crimen non incurrit, qui ei, qui in ipſius eſt poteſtate, hæreditatem ſcribit, aut legatum, quando totum ad eum ſpectat, cui ſubſcribitur. 700.num.6

Falſi crimen incurrunt qui pulueri ſulphureo, quæ non oportet, miſcent, inutilioremque ad bellum reddunt. Et quam acriter puniendi, & ad quam magnam reſtitutionem teneantur, ſi ad bellum illum vendant, aut conficiant. 701.nu.8

Falſi criminis actio ob partum ſuppoſitum, cooperationemque ad illum ſupponendum, nullo tempore præſcribitur. 701.nu.4

Falſi crimen qui incurrunt partum ſupponendo, aut ad id cooperando, reſtituere tenentur in conſcientiæ foro damna omnia ſubſequuta, & qui ante quos. 701.nu.5

Falſi crimen incurreret, & diſpoſitio eſſet nulla, ſi patronus, aut conſanguineus patroni, in id ſe ſcriberent hæredes, in quo ab inteſtato fuiſſent ſucceſſuri. Vxor ſi in teſtamento mariti ſcriberet, vt dos ei ſtatim mortuo marito ſolueretur, aut creditor in teſtamento debitoris ſcriberet, vt ante diem, in quo erat ſoluendum, debitum ei ſolueretur, ſua debita non amitterent; ob id tamen teſtamentum anticipanda eis nõ eſſet ſolutio. 700. nume. 12

Falſi criminis actio aduerſus matrem ob partum ſuppoſitum non ſuſpenditur ob detrimentum ſtatus filij impuberis & quatenus, eo nihil impediente, cauſa filij differatur. 701. nu. 3

Falſi ſi non incurrat pœnam, qui in teſtamento ſe filio teſtatoris impuberi tutorem ſcripſit, quid inde incurrat. 700.num. 15

Falſi crimen incurrunt pharmacopolæ, qui vnum pro alio pharmacis miſcent, & ad quantam reſtitutionem teneantur. 701.num.7

Falſi de crimine accuſare poſſunt criminaliter vxorem, quæ partum ſuppoſuit, vir, & qui ſucceſſuri ſunt, excluſo eo partu ſuppoſito, modo filij non ſint talis mulieris: nam hi ſolum poſſunt agere ciuiliter, vt is partus excludatur, aduerſus matrem: aduerſus alios vero cooperantes ad id crimen agere poſſunt criminaliter. Alij vero de populo de eo crimine agere non poſſunt. 701. nume.2

Falſi criminis pœnam qui incurrunt, & qualiter ſint puniendi, & quouſque ad damna inde ſequuta teneantur, & num hæredes eorum teneantur, actioque aduerſus illos tranſire debeat, menſor agrorum, ædificij, tritici, aut alterius rei, ponderator, & qui rationes ſupputat ac perficit nomine aliorum, ſi dolo, aut ſcienter falſum referat, & ex quanta culpa teneatur. 701. numero 11

Falſi crimen quouſque incurrant, qui arte facta ex cera, non vt oportet conficiunt, aliqua illis miſcendo. Et hoc ac præcedentia crimina qualiter hodie puniantur. 701. num.9

Falſi crimen committit, qui partum ſupponit, aut ad id, vel ad quodcunque aliud crimen falſi, cooperatur. 701. nume. 1

Falſi crimen etiam quia confector falſi inſtrumenti, incurrit, qui falſo ſe hæredem, aut legatarium, ſcripſit, reſtituereque in conſcientiæ foro tenetur damna omnia alijs inde ſubſequuta. 700.num. 16

Falſi crimen publicum eſt, de quo proinde quiuis de populo accuſare poteſt, excepto crimine partus ſuppoſiti. De crimine autem falſi quiuis accuſat intra viginti annos ab eo commiſſo. 700.nu.2

Falſi

Index Rerum, & Verborum.

Falſi criminis pœna locum habet in euentibus explicatis, ſi teſtamentum, aut codicillus integre, & cum debita ſolemnitate ſint facta, eſto ex præteritione, aut exhęredatione, vel ex alia cauſa reddãtur nulla. 700.n.14

Falſi crimen vt incurratur, requiritur dolus, nec ſufficit lata culpa, quæ in criminibus dolo non æquiparatur. Requiritur etiam, vt nocumentum momenti alicuius ex ea falſitate ſequatur, alioquin non punitur pœna ordinaria. 700.nu.3

Falſi crimen non incurritur in euentibus explicatis, & diſpoſitio eſt valida, ſi teſtator propria manu ſubſcribat, ſe id illi relinquere in particulari: Idem ſi in generali ſubſcribat, confirmo, quæ tali relinquo, ſi is in poteſtate erat teſtatoris. Si vero non erat in poteſtate illius, crimen falſi non incurrit, & inualida eſſet diſpoſitio. Item quando conſtat teſtatorẽ præcepiſſe illi ſcribere teſtamentum illud, aut codicillum, & is ſub poteſtate teſtatoris erat, non incidit in crimen falſi, & diſpoſitio eſt nulla. Si vero ſub poteſtate illius non erat, crimen etiam falſi incurrit. 700.nu. 10

Falſi crimen quot modis committatur, & quæ pœna pro illo ſtatuta, quando grauior alia, aut mitior, non comperitur ſtatuta. Et deportationis pœna, quamuis in vſu non ſit, cur in Luſitania ſit in vſu. 700.nu.1

Falſi crimen incurrit, qui ſe, aut eum, qui ſub ipſius poteſtate eſt, ſcribit hæredem, aut legatarium in alterius teſtamento, irritumque eſt, quod ita in teſtamento nuncupatiuo. In foro autem conſcientiæ validum eſt, ſi nulla re ipſa interuenit falſitas. 700.nu.5

Falſi crimen non incurrit filius emancipatus, validaque eſt diſpoſitio, ſi in teſtamento patris, aut matris, in id totum ſolum ſe ſcribat hæredẽ, in quo ab inteſtato erat is ſucceſſurus, ſi vero in plus ſe ſcriberet, crimen falſi incurreret, & diſpoſitio eſſet nulla. 700.nu.11

Falſi criminis pœna venia quibus condonetur, ob præſumptionem, ignorantiam, aut minorem ætatem, & alias cauſas, quibus non item, & diſpoſitio nihilominus eſt nulla. 700.nu.13

Falſi crimen incurrit, qui eandem rem vendit duobus. Et num neceſſe ſit accepiſſe pretiũ ab vtroque. 700.n.18

Falſi crimen incurrunt aurifices, qui auro, aut argento, ex quibus arte facta conficiunt, metallum impurius miſcent. 701.nu.6

Falſi crimen an incurrat, qui probibet alium teſtari. 700. num.17

Falſi crimen incurrit, & diſpoſitio eſt nulla, quando à duobus, qui ſub poteſtate ſunt teſtatoris, vnus alteri ſcribit legatum, aut hæreditatem, quando poſt mortem teſtaris vnus eorum recaſurus eſt in poteſtatem alterius. 700.num.9

Falſi crimen non incurrit, diſpoſitioque eſt inualida, quando aliquis alterum ſcribit hæredem, aut legatarium, et ſe ſubſtitutum illi fideicommiſſarium. 700.nu.8

Familia.

Familia alicuius ſumitur dupliciter. Vno pro deſcendentibus illius, vna cum ipſo. Alio latius, pro familia agnationis illius, cuius ipſe, & deſcendentes ex ipſo ſunt partes. 589.nu.4

Famulus.

Famulis & ijs qui res aliorum agunt, quouſque compenſatio licita aut illicita. 691.nu.4

Feudum.

Feudum deficientibus deſcendentibus eius, cui primo fuit conceſſum, expirat. 589.nu.2

Feudum quod ob delictum feudatarij non confiſcetur, & quis in eo ſuccedat, quando foret confiſcandum. 656. nume.4

Feudo priuatur feudatarius ſi non leuem contrahat infamiam. 620.nu.1

Feudo deuoluto ad proprietarium fructus rei feudalis ad quem pertineant. 635.num.1

Fideicommiſſum.

Fideicommiſſum familiæ relictum quid, & quo ordine in illo ſuccedebatur. Fas teſtatori erat facere in illo ſubſtitutiones, vincula, & grauamina, quæ vellet. 577. numero 4

Fideicommiſſo familiæ relicto ſuccedunt proximiores vltimis poſſeſſoribus, licet alij ſint teſtatoris proximiores. 628.nu.1

Fideicommiſſo ſi nominatim ſint expreſſi aliqui ſucceſſores, & poſt illos vocantur, qui ſunt de familia, intelliguntur quoad primos ſucceſſores poſt illos, qui fuerint proximiores teſtatoris ipſius. 628.nu.1.d

Fideicommiſſum familiæ ſi ſit relictum, ſiue vniuerſale, ſiue particulare ſit, locus in eo non eſt repræſentationi. 628.nu.3

Fideicommiſſi fructus ad fideicommiſſarium pertinent à puncto traditæ hæreditatis, vel quo grauatus eã tradere, in mora eſt illam tradendi. 635.nu.3

Fideicommiſſum maioratus, aut alterius iuriſdictionis, ſi ad aliquem deuoluatur, quovſque pęnæ fiſcales eius iuriſdictionis ad fideicommiſſarium pertineant. 635.numero 12.

Fideicommiſſario tenetur hæres grauatus de culpa leui damnorum fideicommiſſo ſubſequutorum, ſi is hæres grauatus commodum aliquod ex eo fideicommiſſo reportauit. 646.nu.4

Fideicommiſſi res ſi hæres grauatus tantum ſuis ſumptibus ac induſtriæ meliorauit, quantum damnum ſua culpa, ſaltem leui, fuerat eis rebus ſequutum, locus eſt cõpenſationi. ibid.4.verſ.dubium.

Fideicommiſſo detrahere poteſt grauatus, aut grauata, ſi aliunde non habeat competentem dotem aut donationem propter nuptias, quantum ad id ſit ſatis, ſi is, qui grauauit, aſcendens erat cõparatione grauati, aut grauatæ. Et ad quæ alia ſit extendendum. 648.nu.1

Fideicommiſſo detrahi idem poteſt, non ſolum ſi teſtator tacitè ſolum prohibuit alienari res fideicommiſſi, fideicommiſſum inſtituendo, ſed etiam ſi expreſſè in genere prohibuit eas res alienari: ſecus ſi addiderit, in nullo euentu, aut ſi expreſſerit, nec cauſa dotis. 648. nu.3

Fideicommiſſum ſi pater grauatus reſtituere filio ſuo familias, dolo, & non ſola culpa diſſipet, & detrimẽtum ſit notabile, nec facile reparari poſſit, priuatur pater fideicommiſſo & fructibus illius. Si vero interuenia ſola culpa, aut reparari facile poſſit, vel non ſit graue ſolum remouetur ab adminiſtratione, & ex fructibus reparatur damnum. 655. nu.2

Fideicommiſſum ſi quis non ſit grauatus reſtituere filio ſuo familias, ſed cuicunque alteri, ob diſſipationem ſolum priuari poteſt adminiſtratione, & ex fructibus reparari debent damna; reſiduum vero illorum, hæredi ita grauato reſtitui debet. 655.nu.3

Fideicommiſſum familiæ relictum & maioratus, in quibus differant. 577.nu.5

Filius.

Filius maior natu ſi moreretur in bello, nepos ex illo pręferretur patruo in maioratu. 631.nu.5

Fi-

Filium, aut famulum, corrumpens ad quid teneatur. 684. nume. 11

Fiſcus.

Fiſco nõ deuoluitur bonum ob delictum illud poſſidentis, quando in aliorum vtilitatem probibitum tacitè aut expreſſe illi fuerat illud alienare. 656. nu. 5

Fiſco attinentia bona, quando coronæ regni vnita cenſcã-tur in Luſitania. 576. nu. 11

Flumen.

Flumen preſsè, riuus & torrens quid. 704. numero 19.

Flumen publicum quid. 704. nu. 20

Fluminis vi ſi delata fuerit planta in prædium alienum, & ibi coaluerit, aut delatum fuerit cruſtum terræ, cedit domino prædij, nec extrahi poteſt. Solui tamen debet valor plantæ, quem habebat ibi delata antequam coaluiſſet, niſi ſuo ingreſſu tantumdem damni dediſset. Reliqua delata extrahi poſsunt, & quod interdictũ ad id competat; modo ſoluatur damnum eis datum ſuo ingreſſu, & extractione; alioquin relinqui debeat domino prædij. 703. nu. 5

Fluminis publici ob curſum mutatum ex aggeribus factis, aut ex alia re facta, damnum alijs proueniens, non præſcribitur ea quaſi ſeruitus minori ſpatio, quam de cuius initio non extet memoria. 704. nu. 31

Flumine in publico, aut in eius ripa, nihil fieri poteſt, ob quod flumen curſum mutet; quem in æſtate ſolet tenere, nocereque ea ratione alienis agris. Si autem factum ſit, in priſtinum redigitur ſtatum. Licitum vero eſt cuique, ſe tueri aduerſus inundationes, etiam cum aliorum præiudicio, quibus fas ſimiliter eſt ſe tueri, modo tamen id in cauſa non ſit, quod flumen curſum æſtatis mutet. Et quid æſtatis tempus ſit. 704. nu. 27

Flumine in publico quouſque inſtrumenta, quæ aquis mòuentur, conficere liceat etiam cum detrimento prius inſtructorum, vt molendina papyri, olei, ſerram aquæ, batuaria. 705. nu. 12

Flumine in nauigabili, aut quod nauigabile efficit, neq; in eius ripa fieri poteſt aliquid, quo nauigatio, aut ſtatio nauigiorum deterior reddatur. Si factum ſit, in priſtinum redigitur ſtatum. Et quæ pęnæ in hoc regno ſtatutæ. 704. nu. 26

Flumine in publico, aut in eius ripa, fieri poſsunt aggeres, aut quoduis aliud, ad tuẽdos proprios agros, modo alijs caueatur de damno infecto. Quod ſi longe maius damnum videtur eis aggeribus, quã ſit, quod alijs ſequitur, deſtruendi non ſunt, ſed compenſandum eſt damnum dominis aliorum agrorum. 704. nu. 28

in Flumine quid factum dicatur & quid in ripa. 704. nume. 24

Fluminum publicorum, viarum, ac littorum, communis eſt vſus, ipſa tamen loca publica ſunt, & non priuata. Si tamen ad littora publicorum fluuiorum prædia priuatorum terminentur, via inter prædia & ea littora nõ remanente, ea littora quo ad dominiũ ad eos pertinẽt, quorum ſunt ea prædia. 703. nu. 11

Fluminum, quæ nauigabilia dicantur, quæ efficere flumen nauigabile, quæ non item. 704. nu. 25

Fortalitium.

Fortalitium reficere quouſque liceat. 709. nu. 9

Foſſa.

Foſſa flumini publico ſi fiat, per quam tanta pars fluat, quæ fluminis & non riui rationem ſubeat, locus publicus efficitur. 704. 23

Fructus.

Fructus induſtriæ qui. Et fructus rei qui. 719. nu. 1

Fructus rei, qui naturales, qui induſtriales, & qui ciuiles, à iuriſperitis dicantur. 719. nu. 2

Fructus rei licet Iuriſconſulti non reputent partus ancillarum, à Theologis tamen ad reſtitutionis negotium inter fructus rei computantur. 719. nu. 3

Fructus ſi de biennio in biennium, aut de triennio in triennium colliguntur, pro rata eius temporis elapſi pertinent ad anteceſſorem. 635. nu. 11

Fructus dotis diſſoluto matrimonio, quouſque ad maritũ, hæredeſue mariti, & quouſque ad vxorem, hæredeſvè vxoris attineant. 635. nu. 6

Fructus rei feudalis ad quem pertineant, feudo deuoluta ad proprietarium. 635. nu. 1

Fructus rei emphyteuticæ emphyteuſi finita & conſolidata cum proprietate, quouſque ad proprietarium pertineant. Deuoluta vero emphyteuſi ad alium, quouſq; ad nouum emphyteutam attineant. 635. nu. 4

Fructus qui rei vſufructuariæ pertineant ad proprietariũ & qui ad vſufructuarium hæredeſve ipſius, vſufructu finito. 635. nu. 2

Fructus beneficiorum quouſque ad anteceſſorem hæredeſvè illius, & quouſque ad ſucceſsorem in illo ſpectent. 635. num. 7

Fructus penſionis tempore, quo vacauit, quouſque ad penſionarium hæredeſue ipſius pertineant, & quouſque ad beneficiatum. 635. nu. 8

Fructus rei venditæ ad quem attineant. 635. nu. 5

Fructus ſi auferantur furto ex agro locato colono pro certa penſione, quam colonus ſoluat, ad ſolum colonum pertinet actio aduerſus furem. Si pro quota fructuum, quam ſoluat domino agri, illum colat, actio pertinet ad vtrumque pro rata. Si colonus ſolum accipiat quotã in mercedem, actio competit ſoli domino agri: ſed colonus eum cogere poteſt vt illam intẽtet, vt ipſe accipiat ſuam partem fructuum, & partem pęnæ deductis expenſis. 696. nu. 15

Fructus maioratus pro rata anni diuiduntur inter ſucceſſorem & prædeceſſorem hęredeſvè illius, nec res habet vt in fideicommiſſo. 635. nu. 10

Fructus ſi auferantur furto à re immobili, cuius vſusfructus ad aliquem ſpectat, actio aduerſus furem ſoli vſufructuario conuenit. 696. nu. 14

Fructuum ad diuiſionem vnde annus computandus. 635. nume. 11

Fructibus ex reſtituendis eius rei, quales expenſas deducere debeat is malęfidei rei illius poſſeſsor. 725. numero 3.

Fur.

Fur, latro & graſſator in quo differant de iure communi, & quæ pęnæ de eodem iure ſint illis impoſitæ. 695. nume. 8

Fur quis nocturnus, & quis diurnus. Nocturnus impune occiditur, non diurnus, niſi telo ſe defendat. 684. nume. 1.

Fur non debet ſuſpendi pro furto vnico magnæ quantitatis, quod tribus æquipolleat, niſi lex aut conſuetudo fuerint in contrarium. 695. nu. 9

Fur an conueniri poſſit in loco, in quo delictum commiſit, & in quo repertus fuerit cum re furto ablata, & in quo ipſe fuerit repertus, aut res furto ablata. 696. nume. 3.

Fur ad quid cogetur in exteriori foro non in pęnam, ſed quia ad id tenetur ex natura rei in foroque conſcientiæ nulla expectata ſententia. 695. nu. 2

Furem interficere cum quinto decalogi præcepto non pugnat, licitumque publica auctoritate eſſe poteſt, maxime præcedente lege quæ id ſtatuat. 695. nu. 1

Furem interficiens, quando a pęna mortis excuſetur. 695 num. 23

Furem reperiri abſciſſis auribus, licet ſufficiens ſit, vt interrogetur de cauſa abſciſſionis, & niſi aliam probet, vt ſubijciatur tormentis, vt confiteatur duo priora furta, ac ſuſpendatur pro eo tertio: non tamen eſt ſufficiens coniectura, vt probatum cenſeatur, furtum commiſſum poſt illas abſciſſas eſſe tertium. 695. nu. 15

Furem ſimplicem de iure communi nefas erat interficere aut mutilare, etiam pro tertio aut quarto furto: Damnandæ tamen non ſunt leges aut conſuetudines, quę pro tertio furto interficiunt, aut quæ pro furto certæ quantitatis aut qualitatis mutilant, vel interficiunt. Et qualia ea debeant eſſe furta. Et neque fur iugulari debet, ſed furca ſuſpendi. 695. nu. 7

Furium receptatores pœnis furium puniuntur, quando fures cum rebus furtiuis, aut furtiuas res ſcienter recipiunt. Et quid quando fures ſine rebus furtiuis recipiunt, aut occultant. 695. nu. 48

Furibus variæ pœnæ in hoc Regno ſtatutæ. Hodie regulariter, niſi propter nobilitatem commutanda pœna ſit in exilium, flagellantur pro primo furto (tametſi in aliquibus locis, ſi ſoluendo ſint, damnentur pœna dupli ſoluenda offenſo, & ſeptupli ſoluenda fiſco) pro ſecundo flagellantur, & abſcinduntur eis aureis, & pro tertio furca necantur. 695. nu. 12

Furibus pœnæ iure Luſitano ſtatutæ. 695. nu. 24

Furibus, eorum receptatoribus, ac comparticipibus & alijs, quouſque pœna commutetur in pœnam remigandi in triremibus. 695. nu. 22

Furibus hodie pro primo furto imponitur pœna remigandi in triremibus, & pro ſecundo pœna flagellorum, ac remigandi in triremibus. 695. nu. 16

Furibus ſi aures in pœnam abſcinduntur, non eſt ea pœna mutilationis membri, neque iudices ob eam pœnam irregularitatem incurrunt. 695. nu. 13

Furtum.

Furtum domeſticum vt ad culpam pertingat lethalem, maior quantitas eſt neceſſaria, quam in alijs furtis. Neque in omnibus domeſticis ſufficit eadem quantitas. 686. nu. 11

Furtum preſſe vnde dictum. 681. nu. 1

Furtum de iure communi licet circa immobilia non committatur, quæ pœna ſtatuta ſit mouenti terminos agrorum, aut limites oppidorum. 695. nu. 10

Furtum non eſt, ſed aliud delictum, ſi vnus coniux, altero defuncto, aliquid ſubtrahat, aut deneget de hæreditate defuncti, aut de communibus bonis & quę actio aduerſus eum competat. 681. nu. 10

Furtum manifeſtum, tum etiam non manifeſtum, quibus pœnis ciuilibus, ſeu pecuniarijs iure communi puniantur. 695. nu. 3

Furtum regulariter committitur circa res naufragij, ſi occupentur animo eas ſibi retinendi, excommunicatioque ob illud de cœna Domini committitur. 694. numero 6.

Furtum committeret captiuus Chriſtianus, ſi aliquid clã acciperet ab infideli, a quo bello iuſto ex parte infidelium eſſet captus. 693. nu. 1

Furtum quod manifeſtum, & quod occultum. 684. numero 2

Furtum latè, & peccatum furti latè quid. 680. nu. 2

Furtum ad domeſticum ſi aliquis non domeſticus cooperetur, competit aduerſus illum actio furti. 686. numero 9

Furtum domeſticum quando filiusfamilias committat, & quando reſtituere illud in conſcientiæ foro teneatur. Pro illo moderate puniri a patre poteſt. Et cogi illud a iudice reddere ſi extet. Actio in factum conuenit aduerſus eum, vt illud & damna ſoluat, ſi habeat caſtrenſia, aut quaſi caſtrenſia bona. Idem de furto facto a filio emancipato, & de furto facto a patre filio ſuo. Locum tamen non habet in his euentibus actio ad vllam pœnam. 686. nu. 3

Furtum notabile per minima quot modis contingat. 688 num. 1

Furtum non committunt quicunque de Republic. Chriſtianorum, quæ bellum iuſtum habet cum infidelibus, aliquid ex eis infidelibus belli tempore diripiunt, ſed licite id efficiunt. Excipe ſi diripiatur ab eis, qui ex pacto inter nos conuerſarentur, aut ſi qui noſtri ex pacto inter illos verſarentur. 693. nu. 3

Furtum quot modis ſacrilegij rationem ſortiatur ſpecie diſtinctam a furto in ratione furti, & vtraque ratio ex genere ſuo eſt lethalis. 684. nu. 3

Furtum ſacrilegium ſi ſit cum effractione loci ſacri, incurritur pro illo excommunicatio. 694. nu. 1

Furtum rei minimæ ob triſtitiam inde, ac culpam eius, qui id furtum eſt paſſus, quando culpa lethalis. 685. num. 8

Furtum domeſticum quando vxor aduerſus maritum committat. Tunc autem competit aduerſus illam actio, vt id reddat, cum damnis inde ſecutis, non vero furti actio ad vllam pœnam, licet maritus punire moderatè illam poſſit. 686. nu. 2

Furtum eiuſdem numero rei ſi tres ſimul committant, quæ condictio furtiua aduerſus omnes, ac ſingulos competat, & quæ actio furti ad pœnam ciuilem, ac criminalem. 697. nu. 39

Furtum aut vis circa animalia, aut alia ad culturam attinentia, vt puniatur. 695. nu. 19

Furtum non committit, qui rem ſuam clam ab eo accipit, qui illam iniuſte retinebat. Peccat tamen niſi concurrant conditiones requiſitæ ad licitam compenſationem & quæ curare teneatur. 690. nu. 1

Furtum in quo ſacrilegium interuenit, quibus pœnis iure communi Cæſareo puniatur. 695. nu. 35

Furtum quando quis aggreſſus eſt committere, neque eſt furatus, quæ actio aduerſus illum competat, & qua pœna ſit puniendus. 695. nu. 11

Furtum preſſe quid. 680. nu. 3

Furtum ſaltem aliquo modo committit, qui rem ſuam clam ab eo accipit, qui iuſte illam retinebat, tenetur que illi reſtituere valorem vſus, quo eum iniuſte priuauit, & damna ſubſequuta etiam lucri ceſsantis, & impedire ne alia ſequantur, atque hæc omnia ex iuſtitia. Et quando actio furti concedatur, quando non item 690. nu. 2

Fur iugulari non debet, ſed furca ſuſpendi. 695. numero 7

Furtum, rapina, aut vis in curia regia, aut in regio caſtro, morte plectitur, & vt mitigata ſit ea lex. 695. num. 18

Furtum notabile per minima à diuerſis ſi factum ſit vni & eidem, quando ſinguli ſub lethali culpa reſtituere teneantur, vel totum, vel vnuſquiſque ſuum minimũ, quando non item. Atque ſi excommunicatio lata ſit non reſtituentibus id furtum, quando ſinguli ea innodentur. 689. num. 2

Furtum per minima à diuerſis maiorem ſummam requirit, vt pertingat ad culpam lethalem, quam ſi fieret ab eodem, & maiorem ſi decurſu temporis, & ſine animo ditandi, quam ſi fieret breuiori tempore, & cum animo ea via ditandi. 689. nu. 1

Furtum idem quibus pœnis iure Luſitano puniatur. 695. numero 29

Furtum quod peculatus dicitur, quibus pœnis puniatur. 695. num. 38

Furtum committitur, ſi inuentum retineatur ab inueniente, & quando id præſumitur. 681. nu. 4

Furtum rei modicæ quando ob damnum vlterius ſecutum eſt culpa lethalis, cum onere reſtituendi etiã damnum comparatione tamen damni locum non habet pœna furti, ſed legis Aquiliæ: neque item excommunicatio lata pro furto non facta mentione de damno. 685. nume. 6

Furtum, rapina, & damnum datum, peccata ſunt ex ſuo genere lethalia. Et licet furtum ex ſuo genere leuius peccatum ſit cæteris, quæ ſunt contra præcepta decalogi, ex circumſtantijs eſſe poteſt grauius. 685. nu. 1

Furtum domeſticum ſi mancipium committat, moderate puniri poteſt à domino. Et quando criminaliter poſſet facere illud puniri à Iudice. Si mancipium bona propria haberet, actio etiam ad pœnam furti pecuniariam aduerſus illum competeret. 686. nu. 4

Furtum quando domeſtici non committant, & quando non lethale. & quando domeſtici reſtituere teneantur, aut non teneantur, quod accipiunt inuito domino. 686. numero 10

Furtum de quacunque re leui ſi verè ſit furtum, culpa eſt venialis. Et quouſque obligatio ſit illud reſtituendi ſub ueniali culpa. 685. num. 5

Furtum vt ſit culpa lethalis, maior quantitas requiritur comparatione opulenti, quàm comparatione habentis tenues facultates. 685. nu. 4

Furtum committitur, non tamen datur actio furti, ſed rerum amotarum, ſi vnus coniux, conſtante matrimonio, aliquid de bonis alterius ſurripiat. 681. n. 12

Furtum domeſticum qui commiſit, niſi ſibi omnino perſuadeat, dominum contentum fore, vt non reſtituat, reſtituere tenetur, aut obtinere ab eo remiſſionem. 686. nume. 13

Furtum conſulens, ſi id conſilium ad furtum fuit cooperatum, ſaltemque quia fur eo conſilio fuit confirmatus, competit actio aduerſus ita conſulentem. Eſto autem ad furtum id conſilium nihil fuerit cooperatum, conſulens puniri debet pœna arbitraria. Diſput. 695. numero 47

Furtum quando committant commodatarius, depoſitarius, conductor, aut habens in pignus, ſi rebus, quas ita habent, vtantur vltra id, ad quod eas habent, inuitis dominis, & quale furtum id ſit. Et qui alij furtum committant. 681. nu. 8

Furtum ex naufragio vt hodie puniatur in hoc regno, reſtituique totum iubetur dominis. Idem de beſtijs cadentibus è ponte, aut aliter periclitantibus, aut pereuntibus. 695. nu. 17

Furti concauſa quando mitius puniatur, quam cauſa principalis. 695. num. 46

Furtum cum effractione, ſed ſine vi illata perſonæ quibus pœnis iure communi puniatur. 695. nu. 27

ob *Furtum quando lata eſt excommunicatio niſi intra tantum tempus reſtituatur, & domeſticus, aut aliter coniunctus furatus eſt, quando ea excommunicatio cenſenda ſit, aut non ſit, eum ligare. Diſput. 686. numero 12.*

Furtum faciens de domo, quæ incendium patitur in crimen ac pœnam incidit de ui publica, niſi furetur ligna. 682. num. 5

Furtum per minima ab eodem homine quando culpa lethalis cum reſtituendi onere ſub culpa lethali. Minor autem quantitas ad id requiritur, quo longiori tempore ea ſumma aufertur, præſortim in famulis. 688. nume. 2

Furtum formaliter, & furtum materialiter quid. Pro ſolo autem furto formali, ac materiali ſimul datur actio furti in foro exteriori, aut pro eo, quod præſumitur tale. 681. num. 3

Furtum domeſticum vxoris, liberorum, aut mancipij, etiamſi magnæ quantitatis ſit, locum non habet pro eo actio furti ad pœnam. 686. nu. 6

Furtum in quo ſacrilegium interuenit, quibus pœnis iure huius regni puniatur. 695. nu. 37

Furtum committit tutor, ſi rem pupilli eo inuito vſurpet, actioque furti aduerſus illum datur, ſi de eo animo conſtet: ſi verò non conſtet, ſed præſumatur is animus, competit pœnalis actio de rationibus diſtrahendis: ſi autem non præſumatur, competit ſolum actio tutelæ. 681. num. 13

Furtum idem, & perforatio ad faciendam quodcunque aliud maleficium quibus pœnis iure huius regni puniãtur. 695. nu. 28

Furti actio an detur pro vna gallina, & ſimilibus rebus, & qualis concedatur. 685. nu. 3

Furti alia definitio. 681. num. 16

Furti definitio à Diuo Thoma tradita. Diſput. 681. numero 15

Furti preſsè definitio. 681. num. 2

Furti non punitur, qui inuentum ſibi retinet, quando dominus eius rei eam habebat pro derelicto, eſto inueniens id ignoraret. 681. nu. 5

Furti pœna punitur, & inſuper dominis reddere tenetur res, aut æſtimationes earum ac damna, quicunque oneroſo aut gratuito titulo vel in cuſtodiam acceperit aliquid à mancipijs. 695. nu. 20

Furti quæ quantitas ſufficiens ad culpam lethalem comparatione eorum, qui non pingues habent facultates. 685. nume. 2

Furti actio ad pœnam in omnibus furti ſpeciebus, non tranſit aduerſus hæredes furis, niſi ſit pœna pecuniaria, & lis conteſtata fuiſſet cum fure ante ipſius mortem. Excipiuntur crimina peculatus, & de reſiduis, in quibus actio ad pœnam pecuniariam tranſit aduerſus hæredes delinquentis, eſto lis cum delinquente non eſſet conteſtata. 696. num. 2

Furti ratione actio ad rem, fructus & intereſſe, etiam lucri ceſſantis, quæ condictio furtiua dicitur, aduerſus furem hæredeſque illius competit: quin vendicatio rei furto ablatę competit aduerſus quemcunque illius poſſeſſorem, & competit domino rei, hæredibuſque ſeu ſucceſſoribus in bonis illius. 696. nu. 1

Furti

Furti actio quouſque competat aut non competat aduerſus dominum rei eam accipientem à commodatario aut conductore, & quæ alia actio aduerſus eos competat. Et quid ſi vi illam ab eis eripiat. Et quid ſi dominus rei illam vi occupæt ex legitimo detentore, qui illam non poſſidet. 696. nu. 6

Furti actio competit aduerſus rei dominum clam propria auctoritate eijcientem à poſſeſſione eum, qui in illa erat. Et quas pęnas incurrat, ſi illum vi eijciat. 696. nume. 7.

Furti actio competit aduerſus debitorem, qui pignus ſuũ accipit clam à creditore, & ad quid ſe extendat. Et quid ſi vi illud accipiat. 696. nu. 8

Furti actio vt competat, neceſſe eſt patratum fuiſſe furtũ formaliter, & materialiter ſimul. Quando autem aliquis mancipium, aut filium alienum induceret, vt hero aut patri furaretur, ad ſeq; furtum afferret, ſequuto furto ex conſenſu heri, aut patris, vt iniquus ille conſulens puniretur, actio furti competeret aduerſus eum hero aut patri. 696. nu. 4

Furti actio quouſque competat aduerſus commodatarium conductorem, creditorem ac depoſitarium vtentes re commodata, conducta, pignore aut depoſito, aliter quã eis liceat. 696. nu. 5

Furti aduerſus concauſas ad rem furto ablatam, vel ad illius æſtimationem, ad fructus & ad damna inde ſequuta, etiam lucri ceſſantis, condictio furtiua competit, & quatenus ſingulæ teneantur. 695. numero 43.

Furti concauſa aut rapinæ, in quo ſacrilegium, aut alia circumſtantia aggrauans interueniat, vt puniatur. 695. num. 45

Furti aduerſus concauſas actio ad pœnam pecuniariam parti læſæ applicandam competit, vt vna tantum illi ab omnibus ſoluatur, quam præcipue ſoluere tenetur cauſa furti principalis, niſi furtum comparatione illius ſit domeſticum. Ad pœnam vero pecuniariam fiſco applicandam, aut ad pęnam corporalem, competit actio vt ſingulæ concauſæ puniantur integra pœna. Et quando non interueniat furtum propriè ex parte concauſæ, ſolumque teneatur ad intereſſe & damnum, & quando ad nihil. 695. nu. 44

de *Furto & damno dato per miniſtros ſuos in nauigio, caupona, aut ſtabulo tenentur nauta, caupo, & ſtabularius. Et ea actio tranſit ad hæredes eius, qui damnum eſt paſſus, non vero aduerſus hæredes nautæ, cauponis vel ſtabularij. 710. num. 8*

Furto domeſtico rem ablatam, ſi quis ſciens alienam eſſe, illam emat, aut alio titulo compareт, tenetur illam reſtituere domino. Si autem bona fide illã accepit, quouſque reſtituere teneatur. Et quouſque in eis euentibus venditor teneatur emptori de euictione. 686. nu. 7

pro *Furto vnico magnæ quantitatis, quod tribus æquipolleat, aggrauari debet pœna, ſed non debet fur ſuſpendi, vbi lex aut conſuetudo non fuerint in contrarium. 695. nu. 9*

Furto ſi res vendita, nec tradita, ablata eſſet, ita vt periculum ad emptorem ſpectaret, teneretur venditor agere aduerſus furem condictione furtiua & actione furtiua, totumq; emolumentum tradere emptori deductis expenſis, aut cedere emptori actiones aduerſus furem. 696. num. 16

Furto ſi res alteri promiſſa ab aliquo eſſet ablata ex poteſtate promiſſoris, ad promiſſorem ſpectaret agere aduerſus furem condictione furtiua & furti actione, tradereque ei cui illam promiſerat, debet rẽ promiſſam, aut illius æſtimationem: non vero pœnam furti, etiamſi per promiſſorem ſtetiſſet, quominus eam tempore congruo tradidiſſet. 696. nu. 17

pro *Furto iure communi imponi non poterat pœna mortis nec mutilationis. 695. nu. 5*

Furto ſi ablata ſit aut retineatur quantitas, quæ ita ad culpam lethalem ſufficiat, vt quæcunque minor ad eam non ſufficiat, ſi reſtituatur quæcunque pars illius, reliquum retinetur ſine culpa lethali cum ſola veniali. 688. num. 3

Furto ſi res mobilis auferatur ex vſufructuario, agit vſufructuarius aduerſus furem quoad valorem præciſe vſusfructus, & proprietarius quoad valorẽ præciſe proprietatis. Idem ſi vſufructuarius furetur eam rem quoad proprietatem, aut proprietarius quoad vſumfructum. 696. num. 14

Furto quando res eſt ablata ex œconomo, tutore, aut curatore, actio aduerſus furem ad hos quidem ſpectat, ſed non nomine proprio, neque in ſuum cõmodum, ſed eius, cuius bona adminiſtrãt. Quando autẽ dominus rei eam ex ipſis exigeret, quia culpa ipſorum amiſſa, tunc ſoluere eam non tenerentur, niſi cedente domino ipſis actiones aduerſus furem, atque ex tunc agerent ipſi aduerſus furem in ſuum commodum. 696. nu. 13

Furto ſi res alienæ ſint ablatæ ex eo, qui ſelocauerat aliquid circa illas, aut qui conductas eas res mobiles habebat, quando & quæ actiones competant ei, etiam in ſuum commodum, & quando & quæ actiones competant domino earum rerum, & quando dominus agere aduerſus illos poterit. 696. nu. 10

Furto ſi res à quodam tertio auferatur ex commodatario, ita vt commodatarius ad nihil commodanti teneatur, agere condictione furtiua, & actione furti ad ſolum cõmodantem ſpectat, niſi abſens ſit, aut aliter impeditus: Ad cõmodatarium verò ſolum agere ſpectat ob emolumentum vſus, quo iniuſte fuit priuatus. Quando autẽ commodatarius tenetur commodanti de re cõmodata, quouſque actio ad commodatarium, & quouſq; ad commodantem ſpectet. Et quouſq; actio commodanti aduerſus commodatarium competat. 696. nu. 11

Furto ſi pignus ex creditore, nondum finita pignoris obligatione, ſit à quodam tertio ablatum, furti actio ac certi condictio aduerſus furem ei competunt, & quid debitori inde reddere teneatur. 696. nu. 9

Furto ſi auferantur fructus ex agro locato colono pro certa penſione, quam colonus ſoluat, ad ſolum colonũ pertinet actio aduerſus furem. 696. nu. 15

Furto ſi res vendita, nec tradita, ablata eſſet culpa venditoris, nec recuperaretur, teneretur emptori ad damna. Quando vero res venditori periret, ageret vẽditor in ſuum commodum aduerſus furem. 696. nume. 16

Furto quando res eſt ablata à quodam tertio ex depoſitario, actio regulariter aduerſus furem non ad depoſitarium, ſed ad eum, qui depoſuit, pertinet. Et quando ad depoſitarium ſpectet. 696. nu. 12

Furto rem veriſimiliter ablatam, qui in eo regno emit, punitur pœna furis, eſto oſtendat, à quo eam emit. Lege alia ad pœnas furium, aut ementium à furibus, attinentia. 695. num. 25

Furto ſi res in ſingulari legata, ſit ablata poſt mortem teſtatoris, legatario competit aduerſus furem condictio

c 2 furtina

furtiua, & furti actio. Si vero ante mortem teſtatoris ſit ablata, legatario ſolum cōpetit rei vendicatio illius aut actio ad æſtimationem: hæredibus vero condictio furtiua. 696. num. 18

Furta domeſtica quæ ſunt verè furta, neque vſucapi res ita furtiuæ aduerſus verum dominum poſſunt niſi triginta annis. 686. nu. 1

Furta domeſtica famulorum aut aliorum mercede conductorum, liberti aut patroni, ſi modica ſint, moderate ea punit paterfamilias, & datur actio in factum ad rem, & ad damna ſequuta, non vero furti ad vllam pœnam. Si autem ſint magna, iudex procedit ex officio ad illa punienda pœna ordinaria, & competit actio furti. Et quæ magna cenſenda. 686. nu. 5

Furtorum quorum cognitio ad iudices de la hermandad ſpectet, & quibus pœnis ea furta puniantur. 695. nume. 21

Furta in caſtris commiſsa, qualiter puniantur. 695. numero 14

Furatus qui eſt aliquid leue, cum animo furandi quantitatem, quæ ad culpam lethalem ſufficeret lethaliter peccauit. In foro vero exteriori ſolum datur actio furti pro eo, quod eſt furatus. 685. nu. 7

Furetur ſi eccleſiaſticus, quibus pœnis iure canonico puniatur. 695. nu. 26

G

Graſſator.

Graſſator, fur & latro in quo differant de iure communi, & quæ pœnæ de eodem iure ſint illis impoſitæ. 695. nume. 8

Gratia.

Gratia ſtatim ac conceſſa eſt per verbum, fiat, valida eſt in conſcientiæ foro, eſto literæ non ſint expeditæ. Et quamuis expeditio literarum requiratur, vt fidem de ea faciant in foro exteriori, ſi tamen ſint expeditæ, etiā tempore ſequētis ſummi Pontificis, valet gratia à puncto, quo fuit conceſſa. 599. nu. 1

Gratia licet ſit ad aliquid faciendum, valida eſt modo explicato ante literarum confectionem, modo non ſit talis, quæ iuxta ſtylum Cancellariæ non ſit expedienda, aut ſit limitanda. 599. nu. 4

Gratia conceſſa, etiamſi ſit ad aliquid iuxta eam faciendum, non exſpirat morte concedentis, eſto nullus ea gratia fuerit vſus, nec literæ eſſent confectæ: ſucceſſorque debet ea de re literas conficere ſuo tamen nomine. Expirat tamen, quando gratia eſt conceſſa per miniſtros, dependenter à ſubſcriptione principis, ſi literæ integræ non erant confectæ tēpore mortis eius principis. 599. num. 6

Grauatus.

Grauatus reſtituere, ſatiſdare tenetur fideicommiſsario de reſtituendo fideicommiſſo vniuerſali aut particulari. 619. num. 1

Gemini.

Gemini vterque maſculus aut vterque fœmina, ſi nati eſſent, & ignoraretur quis prior, vterque pro indiuiſo ſuccederet cum alio in maioratu. In regno vero deberent ſortes mitti, quis eorum futurus eſſet Rex. 624. num. 2

Guidagium.

Guidagium tributum quid. 662. num. 10.

H

Hæreditas.

Hæreditatis expilatæ actio competit priuigno aduerſus vitricum, aut nouercam, ſi ex hæreditate aui, priuigni, aut alterius, qui non ſit coniux, vitrici aut nouercæ aliquid ſubtrahant. 681. nu. 11

Hæreditatis expilatæ crimē diſtinctum eſt à furto. Quæ actio aduerſus expilatorem competat, & quibus puniatur pœnis. 681. nu. 9

Hæreticus.

Hæretici, credentes, receptatores, defenſores, fautoreſque eorum, ipſorum deſcendentes quibus pœnis afficiantur. Nec deſcendentes inhabiles ſunt ad ſuccedendum. 658. nume. 18

Hidalguia.

Hidalguia alicuius ſi in litem vocetur, ſententiaque aduerſus illum feratur, quibus noceat, pariatque aduerſus illos exceptionem rei iudicatæ. Et quibus conſanguineis non noceat. 647. nu. 3

Hiſpania.

Hiſpaniarum primogenia an licite inſtituantur. 578. in rubrica.

I

Ignorantia.

Ignorantia craſſa, quod res ad eum non pertineret, à quo illam accipiebat, qui accepit illam abſque vllo dubio, cum tamen meritò dubitare debuiſset, tenetur poſtea inquirere, an verè ad alium pertineat, vt integre eam illi reſtituat: & remanente dubio, an aliena ſit, tenetur partem illius reſtituere pro dubij quantitate. 723. num. 7

Incendiarius.

Incendiarij non ſunt ipſo iure excommunicati, ſed ſub excommunicatione ferendæ ſententiæ inhibitum eſt id crimen. Et num id intelligatur de ſolis incendiarijs loci ſacri. 694. num. 2

Incertum.

Incertum, ad quem ex quibus paucis aliquid pertineat, & certum quod ad illorum aliquem pertineat, quomodo omnibus reſtituendum. Si autem tranſactio aut cōpoſitio fiat inter eos circa eam rem, tunc, eſto poſtea comperiatur, ad quem ipſorum attinuerit, non eſt illi reddenda. 745. nu. 2

Incerta bona quæ. 744. nume. 1.

Incerta bona antequam alteri, quam proprio domino, reſtituantur, aut circa illa ſummi Pontificis authoritate compoſitio fiat, quæ inquiſitio ac diligentia adhibenda, & cuius ſumptibus. 744. nu. 2

Incerta bona, qui non facta prius competenti diligentia, inſumpſit in opere pio, aut illa lata ſua culpa tradidit ei, qui ſe finxit verum dominum, comparente poſtea verò domino, tenetur integrè ea illi reſtituere. Et in hoc poſteriori euentu tenetur integrè ea inſumere in opere pio, ſi conſtet illum non fuiſse verum dominum, nec verus dominus compareat: in dubio autem, tenetur partem, pro debiti quantitate, inſumere in opere pio, & ius illi manet ad ea recuperanda ex illo, qui ſe finxit dominum. 744. nu. 4

Incerta quando poſt competentem diligentiam ad inueniēdum dominū, reſtituta ſunt pauperibus, aut ea inſumendo in alio opere pio, ſi poſtea cōpareat dominus, tunc, qui illa ita reſtituit, non teneretur ea iterum ei reſtituere, & quid de pauperibus, & de alijs, ad quos deriuata ſunt. 746. nu. 3

Incertorum bonorum ne quis ſe fingat dominum, vt ei tradantur, qua cautela vtendum. 744. nu. 3

Incertorum, cuius ſint; duo genera. 745. nu. 1

Incertorum reſtitutio fieri poteſt pauperibus ſine autoritate Epiſcopi. Et in quibus euentibus poſſit Epiſcopus ſe in ea intromittere, aut eam facere. 747. nu. 3

Incertorum reſtitutio quibus pauperibus fieri debeat. Et num ſi is, qui facere eam debet, pauper ſit, poſſit ſibi etiam partem aut totum applicare. 747. nu. 1

Incertorum omnino poſt factam diligentiam competentem, ad quem pertineant, reſtitutio eſt facienda pauperibus, aut ea inſumenda in alijs operibus pijs. 746. nume. 1

Indictum.

Indicti tributum quod, & quomodo ſoluebatur. 661. nu. 1

Infamia.

Infamia, quæ non inteſtabilem efficit, nec priuat ſucceſſione in bonis liberis, non priuat ſucceſſione in maioratu, qui dignitas non eſt. Quando autem is infamis in pœnam delicti inſuper priuaretur omnibus ſuis bonis, priuaretur etiam eo maioratu. 620. nu. 4

Infamis eodem infamiæ genere, non eſt incapax dignitatis tituli, aut iuriſdictionis, quæ annexæ ſit bonis maioratus, quorum eſt capax, eſto incapax ſit dignitatis directa acquirendæ, hoc eſt, non annexæ ad aliud. 620. nume. 5

Infamia quibus dignitatibus priuet. Talis erit dignitas inſtituta a republica cum reditibus annexis dignitati, & non quaſi ipſa acceſſoria ſit reditibus. 620. nu. 7

Infamiam non leuem ſi contrahat feudatarius, feudum amittit. 620. nu. 10

Iniuria.

Iniuriam priuati paſſi, quamuis licitè exigere de malefactoribus pœnam coram poteſtatibus publicis poſſint; & poteſtates publicæ teneantur de iuſtitia commutatiua illam infligere, non tamen priuati poſſunt ſua autoritate, illam decernere ac ſumere. Secluſa tamen diſpoſitione in contrarium iuris humani, trāſigere poſſunt & accipere aliquid pro iure, quod habent ad pœnā exigendam. 715. nu. 8

Iniuſtitia.

Iniuſtitiæ, iuſtitiæ commutatiuæ circa bona externa contrariæ, varij modi. 680. nu. 1

Inſtitutio.

Inſtitutio maioratus aut melioratio in tertio, vt traditione irreuocabiles reddantur, an ſit neceſſaria omnium traditio. 585. nu. 1

Inſtitutio maioratus aut melioratio factæ contractu oneroſo irreuocabiles eo ipſo redduntur; modo ſi contractus oneroſus ſit matrimonij, contractus fiat cum tertio contrahente, aut ſequatur id matrimonium. 584. nume. 3.

Inſtitutio maioratus à parente per viam diuiſionis hæreditatis ſeu bonorum inter liberos, eſto fiat per viam contractus, vim vltimæ voluntatis habet, vt valeat, eſto inter liberos ſint filijfamilias, & vt reuocari poſſit: non vero vt requirat ſolemnitatem vltimæ voluntatis. 583. num. 5

Inſtitutio maioratus contractus, partim habet rationem contractus oneroſi, & partim donationis ſub modo, & quot donationes ſimul interueniant. Et quid quando vltima voluntate inſtituitur. 577. numero 7.

Inſtitutio maioratus ſine Regis facultate de legitima debita aſcendenti aut deſcendenti, & de alijs bonis, ad quem vocetur is, cui ea legitima debetur, non appoſita prædicta conditione inualida eſt de iure cōmuni quoad legitimam, non vero quoad incrementum. Et de iure Caſtellæ quid. 578. nu. 9

Inſtitutio quando cenſenda ſit maioratus, & quando capella, vt tota iuriſdictio circa illam ad poteſtates eccleſiaſticas pertineat, vt in Luſitania ſit definitum. 576. nume. 15

Interdictum.

Interdictum hoc locum habet quo ad id, quod nondum eſt ædificatum tempore nunciationis factæ, ſecus quo ad partem ædificatam. Quo ad ædificatum vero locum habet interdictum quod vi aut clam, etiam ſi ſola poſſeſſio ad alterum pertinet, & quam latè, vis, & clam, quo ad id ſumatur. 706. nu. 3

Interdicto eodem ſubuenitur vt impediatur via, iter, aut actus eiuſdem quantitatis, & non maioris, quam vſus eſt eo anno. 708. num. 17

Inuentarium.

Inuentarium bonorum maioratus an teneatur facere maioratus poſſeſſor. 646. nu. 8

Inuenta.

Inuenta circa quid iure Caſtellæ ſancitum, & cui applicentur factis certis diligentijs. 681. nu. 7

Inuenta circa quid iure Luſitano ſtatutum. 681. num. 6

Inuenta ſimiliter ſunt reſtituenda. 746. nu. 2

Irregularitas.

Irregularitatem vterque incurrit, ſi vnus lethaliter prius percuſsit, & poſtea alius interfecit. Erit autē in vtroque ea irregularitas ex homicidio voluntario, ſi vterq; formaliter aut virtute interficere intendit 697. nu. 42

Irregularis.

Irregulares ſunt cenſendi omnes, qui concurrerunt ad idē homicidium, quando dubium eſt, quis illorum interfecerit. 697. nu. 40

Iter.

Iter, viam, aut actum, reficere volens, ſi impediatur efficere, quantum iure ſibi competit quo interdicto ei ſubueniatur; modo ſi dubium ſit, probet ſe vſum illis fuiſſe eo anno triginta diebus; & ius verum habere ad eam ſeruitutem, & modo caueat de damno infecto, ſi ex tali refectione timeatur. 708. nu. 18

Iter vt eſt ſeruitus, & via, vt etiam eſt ſeruitus in quo differant, dicunturque priuata. Via publica & iter publicum non differunt. Si autem via publica lapidibus ſtrata ſit, ſtrata peculiari nomine nuncupatur. Luſitanè verò, corrupto vocabulo, quæcunque via publica ſtrada dicitur. 707. nu. 3

Iter, via & actus vt ſeruitutes ſunt, in quo differant. 708. nume. 1

Itineris aut viæ, qui probat ius habere, agere poteſt confeſſoria, vt ſibi permittatur ea reficere, eſto eo anno illis non fuerit vſus: vt vero ex hoc interdicto ei ſubueniatur, neceſſe eſt probet etiam vſum triginta diebus eo anno. 708. nu. 19

Itineris & viæ interdictum quibus, & aduerſus quos competat. 708. nu. 21

Itineris viæque refectio, qualis & quanta permittenda. 708. nu. 20

Itineris ſeruitus ad quæ ſe extendat. 708. nu. 2

Itinere via aut actu, ſi partim dominus prædij dominantis, & poſtea ſucceſſor illius vtantur triginta diebus, ſucceſſori illi competit hoc interdictum aduerſus prohibentem. 708. nume. 14

Iubens.

Iubens tacito aut expreſſo mandato quis cenſeatur, vt damno inde ſequuto, reſtituere illud teneatur. 729. nume. 2

Iudex.

Iudex eſſe non poſſunt ſurdus & cæcus. 622. num. 4

Iudex, qui appellantem percutit, comprehendit, aut inhonorat, eſto ſine armis id efficiat crimen ac pœnam vis publicæ incurrit. 682. nu. 6

Iudex ſi abſque dolo culpabiliter ſententiam iniuſtam ferat, ex quaſi delicto tenetur. Et an id ſit delictum cenſendum. 710. num. 2

Iuramentum.

Iuramento ſi confirmetur pactum, quo quis filiæ promittat, ſe æquali portione inſtituturum eam hæredem cum filio, aut quo promittat nullum filiorum melioraturũ præ cæteris, aut ſe æqualiter eſſe diuiſurum omnia bona ſua inter filios, validum eſt, modo in Luſitania iuramentum ſit adhibitum de facultate Regis. 579. nume. 1. & 2

Iuramentum, quo parens poſt legem Caroli Quinti, confirmet ſe non melioraturum alios filios, in augmentum dotis filiæ, aut ſe melioraturum filiam in augmentum ſimiliter dotis vltra legitimam, inualidum eſt, nec eis promiſsionibus robur tribuit. 579. nu. 9

Iuramento nec vi, nec dolo, nec metu extorto, ſi confirmetur renunciatio ſucceſsioni alicui, valida redditur, & quam late ſit intelligenda. Exceptis nonnullis, de quibus diſput. 149. eſt dictum. 579. num. 13. Neque poſt eam renunciationem factam à filio patri, ſuccedunt auo nepotes ex eo filio, eſto is filius mortuus ſit ante auum, niſi iuramentum iniuſte fuiſſet extortum. ibid. nume. 14

Iuramento ſi renunciauit filius, aut filia, hæreditati parentum ante ingreſſum religionis, etiamſi parentes moriãtur poſt profeſſionem talis filij, monaſterium non ſuccedit in hæreditate ita renunciata. ibid. nu. 15

Iuramento confirmatam renunciationem hæreditati non vitiat, quod facta ſit ſub conditione, ſi ingrediar religionem, eamve profitear. ibid. nu. 16

Iuramento licet renunciet quis hæreditati paternæ, etiam ex teſtamento, ſi pater nihilominus eum relinquat hæredem, ſuccedit, & tranſmittit hæreditatem. ibidem. numero 23

Iuramento confirmata renunciatio hæreditati, non reuocatur natiuitate filiorum renuncianti. ibid. nu. 24

Iuramento confirmata renunciatio ſucceſſioni in bonis alicuius non redditur ex eo nulla, quod renuncians ignoraret, iure ciuili eſſe nullam ſecluſo eo iuramento. ibid. nume. 25

Iuramento ſi confirmata ſit renunciatio ſucceſsioni, quod minor, etiam impubes, doli tamen capax ſit, qui renunciauit, non aufert ab ea renunciatione, per iniuriam non extorta, validitatem. ibid. nu. 26

Iuramento ſi quis renunciauit ſucceſsioni per vim, aut metum, licet inde ius non comparet is, in cuius fauorem eſt renunciatum, & relaxari debeat iuramentum, ante relaxationem tamen, qui iurauit, contrauenire non poteſt ei renunciationi. ibid. nume. 28

Iuramento confirmata renunciatio dolo extorta, vt falſis promiſsionibus, aut perſuaſionibus, inualida eſt, nec indiget relaxatione iuramenti. ibid. nu. 30

Iuramento confirmata renunciatio ſucceſſioni, ſi facta ſit vero animo condonandi, quod renunciatur, aut incrementum quod condonatur, comparat verum ius is, in cuius fauorem fit, eſto renuncians minor eſſet, locumq; non habet relaxatio iuramenti, neque reſtitutio in integrum, niſi bonum commune contrarium poſtularet, ob nimiam læſionem, exiguum iudicium, & multam facilitatem renunciantis. ibid. nu. 32

Iuramento confirmata renunciatio ſucceſſioni, non cenſetur comprehendere alimenta, ſi renuncians aliunde nõ habeat, niſi aliud exprimatur, aut intelligatur fuiſſe mentem renunciantis. Et de alimentis omnino neceſſarijs ad conſeruationem vitæ, eſſet nulla ea renunciatio. ibid. num. 33

Iuramentum de minore efficit maiorem, vt ipſum obliget, nec locum habeat reſtitutio in integrum. ibidem. nume. 33. a

Iuramento adhibito ſi ſucceſsioni renuncietur contractu mere oneroſo pro emolumento aliquo, & læſio quæcunque interueniat, attento pretio, quo ea ſucceſſio æſtimaretur, quando illi renunciatum fuit, inualida eſt quoad in rementum in conſcientiæ foro. Et is, cui facta eſt, relaxare tenetur iuramentum, aut ſuperior illius: ante relaxationem vero contraueniri renunciationi non poteſt. ibid. num. 34

Iuramento ſi ſimiliter ſit renunciatum, non conceditur puberi in foro exteriori actio, eſto læſus ſit vltra, aut infra dimidium iuſti pretij, neque competit remedium legis. 2. C. de reſc. vend. (excipe in Luſitania, ſi iuramentum adhibitum fuit ſine facultate Regis.) Deberet tamen relaxari iuramentum & concedi actio, ſi læſio eſſet tanta, & multi affirmant concedi in enormiſsima læſione. ibid. nu. 25

Iuramento ſi minor ſolum confirmauit contractum, aut renunciationem oneroſam, in quibus læſus ſit vltra dimidium iuſtæ æſtimationis, ſi non addidit, vnde ſufficienter exprimeret, renunciare beneficio. l. 2. C. de reſcin. vend. agere ex ea lege poterit. Expediret tamen, vt relaxaretur ei iuramentum. Et id in conſcientia eſt neceſſarium, ſi intendit ſe obligare, nec inde agere. Idem de maiori, ſi confirmauit iuramento actum, ſecluſo iuramento nullum. ibid. nu. 36

Iuramento licet confirmetur pactum circa rem, quæ per vltimam voluntatem, aut ab inteſtato, ſperatur ex bonis alicuius, niſi accedat cõſenſus illius, eſt inualidum, cum pœna amittendi fiſco quicquid ita paciſcenti ex illo obuenerit. ibid. num. 38

Iuriſdictio.

Iuriſdictio ſi concedatur iudici, non prius valet iudicium, quam literæ cõficiantur ac intimentur iudiciumque antea cœptum eſt nullum. 599. num. 2

Ius.

Ius patronatus, & iura alia, quæ in hæredem extraneum non tranſeunt, ad fiſcum non pertinent ob delictum ea poſſidentis. 656. nu. 2

Ius quot modis dicatur quis habere ad aliquid. 727. nu. 1

Iure ſuo vtendo ſi quis noceat alteri, quamuis ſtando in ſolo iure naturali ad nihil ei teneatur, eſto ſiniſtra intentione, animo illi nocendi, id efficiat, quouſque tamen iure humano actio de dolo aduerſus eum competat, vt deſiſtat, & vt rem ad priſtinum reducat ſtatum. 727. num. 5

Iura

Iura duo exponuntur & conciliantur inter ſe. Et quatenus actio ad hæredis nunciati tranſeat, aut non. Et quãto tempore duret actio ex poſteriori edicti parte. 706. num. 40

L

Læſa Maieſtas.

LAEſæ maieſtatis crimen, quando & aduerſus quos cõmittatur. 658. nu. 1

Læſæ maieſtatis crimen, in quibus euentibus iure huius regni accommodate ad ius commune incurratur. Et quibus pœnis puniatur, etiamſi ad exequutionem delicti non deueniatur. Quid de ſcientibus intentari velle id crimen, neque id reuelantibus. 658. n. 2. & 3

Læſæ maieſtatis ob crimen, quando domus diruendæ. ibidem. num. 4

Læſæ Maieſtatis crimen, quando aliquis commiſit, quam infamiam ac pœnas incurrant eius filij, & quouſq; ſucceſſionis cuiuſcunq; ſint incapaces. ib. n. 11

Læſæ maieſtatis crimen incurrens quibus pœnis puniatur. ibid. num. 10

Læſæ Maieſtatis crimen ſi quis commiſit, filiæ eius ſuccedere matri innocenti poſſunt ſolũ in legitima: alijs vero in quibuſcunq; bonis. 658. n. 12

Læſæ Maieſtatis crimen non omnis, qui committit, perduellio dicitur, ſed ſolum qui in certo gradu ac modo illud committit. Atque eius ſolum memoria damnatur poſt mortem intra quinquennium à commiſſo delicto. Et qui ad id citandi. ib. n. 13

Læſæ Maieſtatis de crimine qui ad accuſandum admittãtur: pœnamq; talionis incurrit, qui de eo crimine accuſat, nec illud probat. 658. n. 14

Læſæ Maieſtatis crimen quibus in euentibus iure Luſitano incurratur. ibi. n. 15

Læſæ Maieſtatis circa crimen, capitaque illius, quanta varietas iure communi, Caſtellæ, ac Luſitano. ibidem. num. 16

Læſæ Maieſtatis inſtar vt puniantur, manus violentas inijcientes, aut inſequentes hoſtiliter Cardinales ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, & ad id cooperantes. ibidem. num. 17

Læſæ Maieſtatis humanæ crimen committentium pœnæ filijs ſtatutæ infamiæ, inhabilitatis ad officia publica ac dignitatis, & vt ſuccedere alijs non poſsint, non ſe extendunt ad nepotes illorum. ib. n. 19

Læſæ Maieſtatis humanæ, aut diuinæ, crimen committentium filij, qui concepti, aut nati ante id crimen ſunt, pœnas non incurrunt ſtatutas filijs ita delinquẽtium. 658. num. 20

Læſæ Maieſtatis diuinæ, aut humanæ, ob crimẽ poſſeſsoris maioratus de bonis patrimonialibus, non excluduntur filij à ſucceſſione in eo, ſi concepti fuerunt ante id crimen commiſſum. ib. n. 21

Læſæ Maieſtatis in crimen ſi in Luſitania maioratus de bonis patrimonialibus poſſeſſor incidat, filij illius poſt delictum patris concepti, à ſucceſſione in illo excludũtur, & deuoluitur ad vlterius ad eũ vocatum, ſiue maioratus vltima voluntate, ſiue contractu inter viuos fuerit inſtitutus. ib. n. 22

Læſæ Maieſtatis ob crimen commiſſum à patre maioratus poſſeſſore de bonis patrimonialibus inſtituti, filij cõcepti poſt id crimen commiſſum, excluduntur à ſucceſſione in illo, tam de iure communi, quam huius regni, ſi vltima voluntate fuit inſtitutus: ſecus ſi inſtitutus fuit contractu inter viuos. ib. n. 23

Læſæ Maieſtatis ob crimen commiſſum à patre eiuſmodi maioratuum poſſeſsore, filij concepti poſt crimen patris, non excluduntur à ſucceſſione in illo ex eo capite præciſe, quod incapaces ſint officij publici ac dignitatis. Et quid de titulo Comitatus, Marchionatus, aut Ducatus, ſi is maioratus eum titulum habet annexũ. 658. num. 24

Læſæ Maieſtatis diuinæ, aut humanæ, ob crimen commiſſum ab inſtitutore maioratus, non confiſcatur maioratus ante id crimen irreuocabiliter inſtitutus. Neque confiſcatur ob crimen poſt inſtitutionem, ſed ante latam ſententiam commiſſum, quando ob id crimen non confiſcantur bona ipſo iure, ſed per ſententiam. 659. num. 1

Læſæ Maieſtatis crimine inſtitutoris maioratus, aut quocunque alio crimine, quo delinquentis bona confiſcantur, confiſcatur maioratus reuocabiliter per vltimam voluntatem, etiam donatione cauſa mortis inſtitutus. 659. num. 2

Læſæ Maieſtatis diuinæ, aut humanæ, inſtitutoris, non cõfiſcatur maioratus ab eo antea contractu inter viuos reuocabiliter inſtitus, niſi ipſe dum vixerit, illum reuocet. ibid. num. 3

Læſæ Maieſtatis ob crimen poſſeſsoris confiſcantur in Caſtella, in Luſitania maioratus de bonis coronæ regni, itemque tituli Comitatus, Marchionatus, & ſimiles. Et quid ob crimen hæreſeos, aut Sodomiæ. 660. num. 1

Læſæ Maieſtatis ob crimen, & ob alia, vt confiſcari non poſſit maioratus de bonis coronæ regni, valet priuilegium, aut conuentio: modo confiſcari quoad commoditatem poſſit, ita vt apud delinquentem non maneat. 660. num. 2

Latro.

Latro, fur & graſsator in quo differant de iure communi, & quæ pœnæ de eodem iure ſint illis impoſitæ. 695. num. 8

Lex.

Lex Aquilia, quoad damnum culpa Theologica datum, pœnalis non eſt, tranſitque aduerſus hæredes eius, qui damnum ita dedit, & ad hæredes eius, qui damnum eſt paſsus. 697. num. 34

Lex Aquilia, quoad exceſſum vltra damnum culpa datum, pœnalis eſt, neque quoad illum obligat, niſi quando poſt latam ſententiam exigitur. Neque tranſit aduerſus hæredes, niſi lis fuerit conteſtata cum eo, qui dãnum dedit: neque competit hæredibus eius, qui damnũ eſt paſsus, niſi fuerit conteſtatus litem, aut illam præparauerit. 697. num. 33

Legis Iuliæ de reſiduis pœna. 695. n. 41

Leges aut conſuetudines non ſunt damnandæ, quæ pro tertio furto interficiunt, aut quæ pro furto certæ quantitatis aut qualitatis mutilant uel interficiunt. 695. num. 7

Leges Luſitanæ quæ de reſtitutione animalium tractant, quod ſint iuſtæ, prolixe probatur. 749. n. 2

Legitimatus.

Legitimatus etiam reſcripto Principis, ad familiam ſpectat, ſecus adoptatus. 589. n. 5

Limes.

Limites oppidorum aut terminos agrorum mouenti quæ pœna ſtatuta ſit. 695. nu. 10

Lis.

Lis.

Litis ſumptus num ad maioratus poſſeſſorem pertineãt, atque ipſe de ſuis bonis teneatur eos facere. 646. numero 7.

Lite conteſtata ob delictum ſerui, ſi ſeruus moriatur, & conſtabat id delictum commiſiſſe, cogitur dominus ſoluere damnum ac pœnam. 711. nu. 4

Locus.

Locus publicus variè vſurpatur, & inter alia, pro loco vſui communi, aut ſaltem ſingulorum de populo deputato. 707. num. 2

Loco in publico quod ædificatum eſt nemine contradicente, quando non ſit deſtruendum, ſed imponendum ſit ſalarium ob publicum ſolum: quando vero ſit deſtruendum. Et quando iubendum vt non reparetur, ſi corruat. Item quando vendicari poſſit, quod ædificatum eſt, etiam in bono communitatis, alijs quo ad vſum non deputato. 707. nu. 15

Loco in publico deputato vſui omnium, aut eorũ, qui ſunt de aliquo populo, ſi aliquid fiat, aut imitatur, quo interdicto ſubueniatur. 707. num. 9

Loco in publico, vt in mari, qui piſcari, aut nauigare prohibet, aut ludere in campo publico, lauari in publico balneo, ſpectare in publico theatro, competit aduerſus eum iniuriarum actio. 707. nu. 12

Loco in publico, quo ad vſum, ſi aliquid fiat, aut immittatur, quo alius commoditate ex eo loco ſibi proueniente priuetur, competit ei interdictum. Secus ſi ex eo quod aliquid fiat in loco priuato, vnde per accidens priuetur commoditate prouentente ex loco publico. Et ſecus ſi commoditas per accidens eueniret aliunde per locum publicum. 707. nu. 13

Loco in publico ſi quis prius ita illicitè ædificauit, vt aduerſus eum interdictum competeret ſi alter ſimiliter ædificet in loco publico cum præiudicio prioris, denegatur priori interdictum ob ſimilem ſuam culpam præteritam. 707. nu. 14

Loca ea publica, quæ quo ad dominium ad ſupremũ principem ſpectant, vt vias publicas, plateas, &c. eſto ab oppidis factæ ſint publicæ, ex rebus priuatis, alienare aut conuertere in aliud non poſſunt validè oppida, aut rectores eorum, abſque principis facultate. 707. numero 7

Loca publica particularium oppidorum, deputata vſibus eorum, qui ſunt de eo oppido, aut aliquorum, vel ad ſumptus communitatis, propria ſunt quo ad dominium eius oppidi: licet ſupremi principis adminiſtrationi ſubiaceant, quatenus id poſtulat commune reipublicæ bonum. 707. nu. 6

Loca publica, quæ quo ad dominium ſupremum principem ſpectant, præſcribi vllo tempore non poſſunt. Tempore tamen de cuius initio non extaret memoria, cenſerentur eius, qui illa obtinuiſſet: quoniam præſumeretur titulus iuſtus atque legitima poſſeſſio. 707. numero 8

Loca ſacra quæ. Muros etiam publicos comprehendunt quæ prohibita ſint fieri aut ædificari in locis ſacris, aut in illis coniunctis. Et quo remedio ſubueniatur. Et quouſque hodie vſu hæc ſeruentur. 707. nu. 1

Lucrum.

Lucrum cum re aliena, quando eſt fructus induſtriæ, neque fur, neque alij tenentur reſtituere. 720. numero 2

M

Maioratus.

Maioratus ac primogenij noĩa vnde dicta. 576. n. 5. a. Et qualis ſucceſſio ac repræsẽtatio preſcripta ſit quoad regnum Caſtellæ: quæ ſimiliter locum habent in alijs Caſtellæ primogenijs, quando aliud non cõſtat de illorum inſtitutione. ib. n. 7

Maioratus ac primogenij rationem habet Caſtellę regnũ. Eſt cæterorum caput. Et conſtituta circa illud ſimiliter locum habent in alijs primogenijs, quando aliud ab inſtitutoribus non reperitur expreſſum. 576. n. 7

Maioratus qui de bonis coronæ regni ſint propriè cenſendi inſtituti. 576. n. 8. Et quovſque Reges bona coronæ alienare poſſint. ibid.

Maioratus propriè de bonis coronæ regni inſtituti, à Rege creantur. Et censẽtur creati inſtar maioratus regni, niſi aliud exprimatur. Vt expreſſum eſt quoad bona ab Henrico 2. donata. 576. n. 9

Maioratus in Luſitania de bonis à Regibus de corona regni donatis, quovſque valde arctæ legi mentali eius regni ſubijciantur. Quid illa contineat, & quando ei legi non ſubijciantur. 576. n. 10

Maioratus qui à priuatis de ipſorum bonis inſtituantur. Et quando ad eos inſtituendos Regis facultate non indigeant. Et quos vocare debeant, ſi deſcendentes habeant, &, vltra quintum, de tertio illos inſtituant. 576. num. 11

Maioratus etiam de parte legitimæ aſcendentibus, aut deſcendentibus debitæ, inſtitui, illis non conſentientib. ex regia facultate poteſt. 576. n. 12

Maioratus ſi de bonis inſtitutoris creatus ſit, ij in eo ſuccedunt, quos inſtitutor vocat, & eo ordine, quo illos vocat. Et quos, & quo ordine vocare teneatur, ſi de tertio deſcendentibus debito, illum inſtituat. Quando inſtitutor aliud non diſpoſuit, ſucceditur ordine circa ſucceſſionem in regno præſcripto. 576. n. 13

Maioratus qui aliquibus in locis patronazgos nuncupẽtur. 576. num. 13

Maioratus inſtitutio quando cenſenda, & quando capella, vt iuriſdictio tota circa illam ad Eccleſiaſticas poteſtates pertineat, vt in Luſitania definitum. 576. num. 15

Maioratus ſeu primogenia Hiſpaniarum, quam longe diſtent à primogenijs temporis legis naturæ ſcriptæ, & quarundam aliarum nationum. 577. n. 2

Maioratus Hiſpani licet diſtent à fideicommiſſis familię relictis, de quibus iura communia loquuntur, in multis cum illis conueniunt, ex eiſque videntur deriuati. Et quouſque valeat argumentum ab illis ad maioratus. 577. num. 3

Maioratus, & fideicommiſſum familiæ relictum, in quibus differant. 577. n. 5

Maioratum accipit ſucceſſor ab inſtitutore, & non ab vltimo poſſeſſore. Mortuo vero vltimo poſſeſſore, dominium ac poſſeſſio illius tranſeunt ipſo iure in proxime ad eum vocatum. 577. n. 6

Maioratus inſtitutio contractu, partim habet rationem contractus oneroſi, & partim donationis ſub modo, & quot donationes ſimul factæ cenſeantur. Et quid quando vltima voluntate inſtituitur. 577. n. 7

Maioratus Hiſpaniarum nominis etymologia, & origo. 577. num. 8

Maioratus diuerſum quid eſt à maioratus titulo. Et quid maioratus Hiſpanus ſit, varieque apud eos ſumitur. 577. num. 9

Maioratus quos licite inſtitui omnes conſentiant. 578. num. 1

Maioratus qui licite inſtitui de bonis patrimonialibus negent. 578. num. 2

Maioratus, etiam de bonis patrimonialibus, licite inſtituuntur, ſi abuſus vitentur. Et quę emolumenta ex illis ſequantur. 578. n. 3

Maioratus quando illicite de bonis patrimonialibus inſtituantur. 578. n. 4

Maioratus inſtitutor ſi liberos habeat, quibus debitę ſint legitimæ, neque de principis facultate licite ac valide poteſt inſtituere maioratum, niſi relinquendo cæteris liberis competentia alimenta, etiam ad contrahendum matrimonium pro ſui conditione. 578. n. 6

Maioratus plus ſatis in Hiſpanijs multiplicantur. ibidem num. 6

Maioratuum multiplicatio non multum reipub. expedit. 578. num. 6. c

Maioratus vt inſtituatur ex legitima aſcendenti debita, concedi non debet facultas à principe, niſi relictis tali aſcendenti competentibus alimentis, ſi illis indigeat, & niſi vt in eo aſcendens ipſe ſuccedat, & poſt eum filius illius maior, aut quem ipſi voluerint. 578. num. 7

Maioratus inſtitutio ſine principis facultate ex legitima eius, qui ad eum vocatur, vna cum alijs bonis ſub conditione, vt, ſi conſentire velit, ſuccedat in eo, alioquin ſumat ſuam legitimam, & ſuccedat alius, valida eſt, ſed pendens ab illius conſenſu: validuſque eſt is conſenſus filij præſtitus viuente patre. 578. n. 8

Maioratus inſtitutio ſine Regis facultate, de legitima debita deſcendenti, & de alijs bonis, ad quem vocetur is, cui ea legitima debetur, non appoſita prædicta conditione, inualida eſt de iure communi quoad legitimam, non vero quo ad incrementum. De iure vero huius regni, ſi legitima ſit filij, ſuccedit is in omnibus eis bonis, ſed ſine vllo grauamine ac vinculo. 578. n. 9

Maioratus ex bonis inſtitutus ex renunciatione iuramento confirmata, extorta per metum, etiam reuerentialem, quouſque inualidus quo ad ea bona. 579. numero 29

Maioratus inſtitutus ex renunciatione iuramento confirmata, & dolo extorta, vt falſis promiſſionib. aut perſuaſionibus falſis, inualidus eſt quoad id, neque vt contraueniatur tali renunciationi, neceſſaria eſt iuramenti relaxatio. 579. n. 30

Maioratus quouſque inſtitui poſſint ex legitimis filijs ac filiabus debitis, etiam ſine regia facultate, renunciantibus filijs ea in parte ſuis legitimis. Et quam facile maioratus ex eis inſtituti, ſubiaceant calumnijs. 579. num. 43

Maioratus legalis eſt regnum regulariter loquendo. Et quouſque aliquãdo, quibuſque ex cauſis, mutare liceat de modo regiminis ac ſucceſſionis primitus in eo ſtatuto. Regulariter vero non licet. 580. n. 2

Maioratus cum titulo, & alij de bonis coronæ huius regni creati, licet aliquid de legali participent, ſimiliter, non legales, ſed à Rege dicendi ſunt creati. 580. num. 3

Maioratus in Luſitania legi mentali ſubiecti, legales rectius appellari poſſunt. ibid. n. 4

Maioratus legales dici poſſunt, creati in hoc regno ex donatis ab Henrico II. Et commendæ in Peru creatæ. ibid. num. 5

Maioratus inſtituti de bonis patrimonialibus, ſimpliciter legales non ſunt, ſed ex priuatorum inſtitutione: licet quidam eorum aliquid de legali participent. 580. num. 6

Maioratus rationem ſortitur in Hiſpanijs, neque eſt diuidendum inter deſcendentes, caſtrum, aut oppidum alicui & ſuis ſucceſſoribus conceſſum cũ titulo Comitis, Marchionis, aut alio ſimili. 581. n. 1

Maioratus in modum tranſeunt dignitas Comitis, Marchionis, & ſimiles, ad primogenitum, ſi conceſſę ſint alicui & deſcendentibus, aut ſucceſſoribus. 581. num. 5

Maioratus iura, regni ipſius inſtar, deriuantur in perpetuum, dignitas & oppidum ſeu territorium, ſimul conceſſa alicui & ſucceſſoribus illius. Et in Luſitania vtrunque cenſetur legi mentali ſubiectum, niſi concedatur exemptum ab illa. 581. nu. 6

Maioratus rationem non ſubeunt, ſed partibilia manent, oppidũ, aut oppida libera, eſto in illis dignitas aliqua concedatur. Dignitaſque ipſa cum eo expirat, cui fuit conceſſa, niſi aliud fuerit expreſſum. 581. n. 7

Maioratus rationem non habent, ſed partibilia ſunt oppida alicui & ſucceſſoribus conceſſa, quando conceduntur cum dignitate annexa ad vitam tantum accipientis, eſto filius dignitatem poſtea obtineat. Secus in Luſitania. 581. num. 8

Maioratus rationem ſolum ſubit oppidum, cui annectitur dignitas, conceſſa accipienti ac ſucceſſoribus, partibiliaque ſunt alia, ſi ſimul donẽtur eodem modo ſine alia expreſſione. In Luſitania vero omnia ſubeunt rationem maioratus. 581. num. 9

Maioratus non ex regia facultate rite inſtitutus, non confiſcatur ex crimine hæreſeos, læſæ maieſtatis, ac ſodomiæ: ex quibus criminibus confiſcatur inſtitutus ex regia facultate. Quod intelligitur ſolum, quando ea facultas erat tunc neceſſaria. Item in illo euentu non tam facile poteſt princeps concedere facultatem ad alienandum bona, ex quibus conſtat, quam in hoc. 582. num. 1

Maioratus ſi ex parte inſtitui poteſt ſine regia facultate, & ex parte non, obtenta facultate regia, quæ clauſula vtiliter apponatur. Et iuxta eam cenſenda eſt facta inſtitutio, eſto non apponatur. 582. n. 2

Maioratus, qui non aliunde probatur, quam ex legitima ex præſcriptione, inſtitutus cẽſetur abſque regia facultate: niſi ad eum inſtituendum neceſſaria fuerit regia facultas. 582. n. 3

Maioratus in Luſitania ex bonis patrimonialibus de Regis facultate inſtitutus, non confiſcatur, etiam ob crimẽ læſæ maieſtatis. Secus inſtitutus de bonis coronæ regni. 582. num. 4

Maioratus de bonis patrimonialibus, ſiue propria autoritate, ſiue regia facultate, fit rite vltima voluntate, aut contractu inter viuos inſtitutus, reuocari in totum poteſt dum inſtitutor viuit, & in quibus euentibus inſtitutus contractu inter viuos reuocari non poſſit. 583. num. 1

Maioratus vltima voluntate inſtitutus reuocari non poteſt, ſi princeps ſuam autoritatem interpoſuit, vt irreuocabiliter fieret. Si autem inſtitutor iuramento ſe aſtrinxit, eum non reuocare, periurus eſt eum reuocando, & ad intereſſe tenetur. 583. n. 3